

Frafald og fastholdelse i elitesport

- Perspektiver fra talenterne i Fredericia Eliteidræt

Indhold

Indhold.....	2
1.0 Indledning.....	4
2.0 Metode	5
2.1 Videnskabsteoretisk baggrund	5
2.2 Kvalitative interviews	6
2.2.1 Udvælgelse af respondenter	6
2.3 Ethiske overvejelser	7
3.0 Teori.....	7
3.1 Transitioner inden og udenfor sporten	7
3.2 Håndtering af livet som talent.....	9
3.3 Succesfulde talentudviklingsmiljøer	10
4.0 Analyse	12
4.1 Organisatorisk niveau	12
4.1.1 Sammenhæng mellem skole og sport	13
4.1.2 Struktur omkring klub og træning	14
4.2 Gruppeniveau	15
4.2.1 Sporten	15
4.2.2 Familie og venner	18
4.2.3 Skolen	19
4.3 Individniveau	21
4.3.1 Forventningspres	21
4.3.2 Afsavn til (og fra) familie og venner	23
4.3.3 Personlig motivation.....	24
5.0 Diskussion	25
5.1 Sammenhæng mellem sport og skole	25
5.1.1 Skole-sport-sammenhæng	25
5.1.2 Overgang til gymnasium	25
5.1.3 Handlemuligheder	26
5.1.3.1 Koordinering af morgentræning og skoleidræt.....	26
5.1.3.2 Årligt møde mellem lærere og trænere	26
5.1.3.3 Inddragelse af klub ved overgang til gymnasium	26
5.1.3.4 Mentor-ordninger i gymnasiets begyndelse	27

5.2 Manglende træningsstruktur og individfokus i klubberne	27
5.2.1 Handlemuligheder	28
5.2.2 Handleplaner som belønningsmiddel.....	28
5.2.3 Idrætsfond skal støtte god talentudvikling	28
5.2.4 Kommunestøtte skal øremærkes talentudvikling	28
5.3 Personlig relation til træner og træningskammerater	28
5.3.1 Handlemuligheder	29
5.3.2 Organisering i grupper	29
5.3.3 Hyggeaften for talenter i Fredericia Eliteidræt	29
5.3.4 Diskutere opbakning og støtte på trænerforums.....	29
5.4 Accept og forståelse fra omgivende miljø	30
5.4.1 Handlemuligheder	30
5.4.2 Oplæg fra talenterne	30
5.4.3 Buddy-ordning	30
5.4.4 Inddragelse af forældre	30
5.5 Opbyggelsen af lifeskills.....	31
5.5.1 Handlemuligheder	31
5.5.2 Lifeskills skal indgå i handleplaner for klubberne.....	31
5.5.3 Morgentrænere inddrages i workshops.....	32
5.5.4 Inddragelse af forældre	32
6.0 Konklusion	32
8.0 Litteratur.....	34

1.0 Indledning

Der er de senere år kommet et stigende fokus på talentudvikling i Danmark. Team Danmark har bl.a. udpeget talentudvikling som et nationalt satsningsområde. I samarbejde med Team Danmark har en række kommuner derfor forpligtiget sig til, at værne om den lokale talentmasse. Oprettelse af disse eliteidrætskommuner har betydet at en række initiativer skal være med til lette hverdagen for talenterne, således både uddannelse og sport kan passes. Disse initiativer omfatter talentklasser i folkeskolen, talentordninger på gymnasier, samarbejdsaftaler med klubber i det lokale miljø m.m. Kommunen har således fået en central rolle i talentudviklingen, da kommunen dermed har ansvaret for at skabe sammenhæng mellem uddannelse og sport, ligesom kommunen indgår i samarbejdet mellem klubber og forbund (Henriksen, 2011)

Med oprettelse af særlige uddannelsesordninger for unge sportsudøvere medfølger også en "udnævnelse" som talent. Denne udnævnelse er et privilegium, men fordrer også at talentet hele tiden skal præstere og udvise sit potentiale. Talentet er omgivet af personer, som sætter krav til at de skal præstere. Talentet befinder sig i en præstationskultur, hvor der i samfundet generelt er fokus på, hvem der kan præstere noget ekstraordinært (Hansen, 2015). Samtidig med at prædikamentet talent sætter en række krav i sporten, oplever de unge også at lektiebyrden og kravet til at klare sig godt i skolen vokser. Talenter opleverne således forventningspres fra mange sider, og dette kan være svært at håndtere (Henriksen & Larsen, 2016)

Oprettelsen af eliteidrætskommunerne har gjort, at indsatsen mod at få uddannelse og sport til at hænge sammen er blevet skærpet, ligesom det generelle fokus på god talentudvikling er blevet mere udtalt. Kommunerne forsøger at give talenterne de bedste muligheder for at udvikle sig, talenterne er blevet særligt udvalgt, de har mulighed for at kombinere uddannelse og sport, men alligevel vælger nogen at falde fra. Denne problematik er interessant. I Fredericia Eliteidræt har man ligeledes oplevet, hvordan talenter op gennem ungdomseliteidrætten vælger at springe fra. Men hvad er det der forårsager dette frafald? Og hvordan kan viden om frafald styrke Fredericia Eliteidræts indsats i talentudviklingen?

Fredericia Eliteidræt er en eliteidrætskommune som i samarbejde med Team Danmark varetager det overordnede ansvar for talentudviklingen i Fredericia Kommune. Fredericia Eliteidræts mission er at skabe attraktive talentmiljøer lokalt og på sigt udvikle fredericianske idrætsudøvere som kan vinde medaljer på seniorniveau. Desuden er en målsætning bl.a. at minimere frafaldet blandt talenterne ved at tilbyde træningsmiljøer der faciliterer sociale netværk. Fredericia Eliteidræt sætter talentet i centrum, og udbyder en række muligheder for de optagede talenter. I folkeskolen er der oprettet talentklasser fra 7. til 9. klasse på Ullerup Bæk Skolen, ligesom der er samarbejde med lokale ungdomsuddannelser. Dette gør at talenter fra både folkeskole og ungdomsuddannelser har mulighed for at deltage i morgentræning. Trænerne til morgentræning er ansat af de lokale klubber i samarbejde med Fredericia Eliteidræt. Desuden tilbyder Frederi-

cia Eliteidræt en række ekspertudvalgte inden for kost, træning og sportspsykologi. Derudover er Fredericia Eliteidræt vært for trænerforums, hvor trænerne kan sparre og diskutere relevante emner. Desuden er der oprettet en fond, som har til formål at støtte indsatser inden for talent og eliteidrætten.

Denne rapport tager udgangspunkt i talenter fra Fredericia Eliteidræt. Hvilke perspektiver har de på frafald og fastholdelse? Hvad oplever de som de vigtigste grunde til, at talenter vælger at falde fra, og hvad oplever de som vigtige årsager til at talenter fastholdes i sporten? Talenternes eget perspektiv er væsentligt, da det i sidste ende er dem der står med beslutningen om at falde fra. Talenternes perspektiver kan ligeledes bruges til, at optimere de eksisterende miljøer, således talenterne bevarer motivationen for sporten. Rapporten vil derfor indeholde en analyse af talenternes perspektiver på frafald og fastholdelse i elitesporten. Centrum for rapporten vil være Fredericia Eliteidræts aktiviteter, herunder morgentræningen, men da hele miljøet omkring talenterne, herunder klub, skole og venner, har indflydelse på fastholdelse og frafald trækker rapporten tråde uden til hele det omgivende miljø. Rapporten vil slutteligt diskutere hvordan denne viden kan bruges til at styrke indsatserne omkring talentudviklingen. Rapporten er udarbejdet med udgangspunkt i følgende problemformulering:

Hvad kendetegner talenterne i Fredericia Eliteidræts perspektiver på årsager til frafald og fastholdelse indenfor elitesporten, og hvordan kan indsatserne omkring talentudviklingsmiljøerne styrkes på baggrund heraf?

2.0 Metode

Følgende afsnit vil kort redegøre for rapportens videnskabssteoretiske og metodiske baggrund. Dette er relevant, da læser således bliver opmærksom på, hvordan problemstillingen er undersøgt samt i hvilket lys rapportens konklusioner og handlemuligheder skal ses.

2.1 Videnskabsteoretisk baggrund

Rapportens delformål er at undersøge talenternes perspektiver på årsager og baggrunde til frafald og fastholdelse i elitesporten. Det er således talenternes subjektive oplevelser, holdninger og følelser der undersøges, hvorfor rapportens videnskabssteoretiske baggrund læner sig op af en flydende ontologi. Med en flydende ontologi hæfter man sig ved, at omverdenen forandrer sig efter aktørernes fortolkning af den, og at et fænomen fremkommer i menneskers interaktion med det (Høyer, 2007). Det ontologiske udgangspunkt har betydning for, hvilket epistemologisk grundlag der arbejdes ud fra. Epistemologi handler om, hvilken adgang man mener, man har til viden. Med en mere flydende ontologi lægges vægt på, at den måde man forsøger at tilegne sig viden på også påvirker det resultat man kommer frem til. Man går således ud

fra at en anden tilgang eller vinkel på samme fænomen vil give et anderledes resultat (Høyer, 2007). Denne videnskabsteoretiske tilgang er valgt, da rapportens formål er, at undersøge talenternes perspektiver på fænomenet frafald og fastholdelse i elitesporten. Det er således deres subjektive fortolkning heraf der bliver det interessante, hvorfor en tilgang som anerkender deres virkelighed som sandhed er at foretrække.

Det videnskabsteoretiske ståsted har betydning for, hvilken teoriopfattelse der arbejdes ud fra. Med en mere flydende ontologi vil forholdet mellem den genstand man undersøger og den teori man anvender være kendetegnet ved, at teorien i høj grad bestemmer hvad genstanden er. Det undersøgte fænomen fremtræder således gennem den linse der ved hjælp af teori er anlagt og de valg forskeren træffer. Denne tilgang afspejler et socialkonstruktivistisk udgangspunkt (Høyer, 2007). Socialkonstruktivismens videnskabsteoretiske retning undersøger menneskelige interaktioner og relationer og har den opfattelse at virkeligheden konstrueres gennem sociale interaktioner (Colin, 2013).

2.2 Kvalitative interviews

Da det er talenternes subjektive oplevelser af frafald der undersøges, er kvalitative interviews valgt som metode. Interviews er særligt egnet til undersøgelsen af menneskers subjektive opfattelser og holdninger til fænomener, og undersøger fænomenet fra deres perspektiv (Brinkmann & Thanggard, 2010). Det blev valgt at interviewformen skulle være semistruktureret. Et semistruktureret interview styres af en interviewguide, hvor der på forhånd er fastlagt en række spørgsmål. Disse spørgsmål udarbejdes på baggrund af viden om respondenterne samt eksisterende viden omkring det emne der undersøges. Det semistrukturerede interview er desuden kendetegnet ved, at rumme frihed til at afvige fra interviewguiden og dykke ned i interessante emner som opstår undervejs (Brinkmann & Thanggard, 2010). Interviewguiden blev i undersøgelsen udarbejdet med udgangspunkt i eksisterende rapporter omkring frafald samt eksisterende litteratur omkring succesfuld talentudvikling. Det skal her understeges, at det blev anset som afgørende af have en holistisk tilgang, således interviewguiden dækkede hele vejen rundt om talentet. Der blev således spurgt ind til skole, uddannelse, sport, familie og venner.

2.2.1 Udvalgelse af respondenter

For at få et så nuanceret billede af frafald som muligt, blev det valgt at interviewene skulle dække talenter som enten var faldet fra eller som gik med overvejelser omkring det. Desuden deltog én respondent, som havde skiftet fra en sportsgren til en anden, med det formål at undersøge, hvordan miljøet også kan være med til at fastholde talentet.

Der blev i alt foretaget fem interviews; to med talenter som var faldet helt ud af sporten, ét med et talent som gik med overvejelser omkring frafald, ét med et talent som havde skiftet sportsgren samt ét med et

talent som var stoppet i eliteskoleordningen. Respondenterne var spredt udover forskellige alderstrin; ét talent gik i 9.klasse, to gik i 1.G og to gik i 2.G. Hensigten var her, at talenterne, ved at være på forskellige trin i deres uddannelse, kunne komme med forskellige perspektiver, der repræsenterer de oplevelser og udfordringer de stod med i øjeblikket. Talenterne repræsenterede desuden forskellige sportsgrene; tre i holdidrætter og to i individuelle idrætter.

2.3 Etiske overvejelser

Det er i forskning vigtigt, at deltagerne giver informeret samtykke til at deltage i undersøgelsen, hvor formål og frivillighed skal stå klart for respondenterne (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 89f). Respondenterne blev under samtale informeret om undersøgelsens formål og blev spurgt om de havde lyst til at deltage. Desuden blev der inden hvert interview foretaget en kort briefing, hvor undersøgelsens formål og indhold blev præsenteret. Ligeledes blev respondenterne informeret om deres anonymitet samt optagelse af interviewet. På opfordring fra respondenterne er interviewene fuldstændigt anonyme, og de oprindelige interview vil ikke blive offentliggjort sammen med rapport. Imødekommen af dette ønske skal ses i lyset af, at interviewene indeholder personlige tanker og følelser, som talenterne så vidt muligt gerne vil holde for sig selv. Talenterne har dog indvilget i, at citater og udsagn kan bruges i rapporten. Et sidste etisk spørgsmål er om den transskriberede tekst stemmer overens med respondenternes udsagn (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 81). Derfor har respondenterne efter transskriberingen haft mulighed for at læse interviewet igennem, og dermed have muligheden for at få udeladt personfølsomme emner samt rette misforståelser.

3.0 Teori

I undersøgelsen af frafald og fastholdelse af talenter inden for elitesporten er det naturligt at undersøge, hvad den eksisterende litteratur kan bidrage med ift. belysningen af problemstillingen. Følgende afsnit vil kort redegøre for den eksisterende litteratur som er fundet relevant til problemstillingen. Her vil der redegøres for teori der beskæftiger sig med overgange i såvel sport som uden for sporten, betydningen af at kunne håndtere livet som talent samt hvad der er kendetegnende for succesfulde talentudviklingsmiljøer. Denne litteratur er valgt, da teorien på den måde vil dække hele vejen rundt om talentet, hvor både sportslige og ikke sportslige domæner bliver relevante, ligesom talentets egen håndtering af en travl og stressfuld hverdagen bliver belyst.

3.1 Transitioner inden og udenfor sporten

En transition forekommer på baggrund af en begivenhed eller en kombination af begivenheder, som på et personligt og socialt plan bringer talentet i uligevægt. Der findes to former for transitioner; normative og non-normative. De normative transitioner er dem der kan forudses, såsom transitionen fra ungdom til se-

nior eller overgangen fra folkeskole til ungdomsuddannelse. De non-normative transitioner er derimod uforudsigelige og kan være en alvorlig skade eller et uventet skift af trænere (Wylleman & Lavallee, 2004).

Transitioner fremkommer i flere forskellige kontekster og henholder sig ikke kun til den sportslige kontekst. Der forekommer således transitioner i talenternes liv på flere forskellige niveauer; den sportslige niveau, det psykologiske niveau, det sociale niveau samt uddannelsesniveaet (Wylleman & Lavallee, 2004). I det følgende beskrives, hvad der kendetegner talentets normative transitioner på de forskellige niveauer.

Stambulova argumenterer for, at en atlet gennem sin sportslige karriere gennemgår en række normative faser og transitioner. Tidligt afprøver talentet en række forskellige sportsgrene, hvorefter talentet begynder at specialisere sig. Herefter sker der en transition til mere intensiv træning i den udvalgte sportsgren. Når talentet bliver ældre og begynder at gå mod seniorsporten sker en ny transition til et mere præstationsfokuseret miljø. Dernæst sker der en overgang fra amatør til professionel, hvor sporten bliver et erhverv. Slutteligt er den sidste transition fra kulmination til afslutning på sportskarrieren (Stambulova, 2000). Overordnet set kan sportskarrieren inddeles i tre faser. Den indledende fase, hvor afprøvning og begyndende specialisering sker. Dernæst kommer udviklingsfasen, hvor specialisering tager fart og der kun er fokus på én sportsgren. I denne fase bliver træningen også mere intensiv i den udvalgte sportsgren og er ofte forbundet med klubsifte væk fra lokale klubber. Den sidste fase er mestringsfasen, hvor der kommer mere fokus på præstation og resultater og hvor talentet overgår til senior og evt. bliver professionel (Wylleman & Lavallee, 2004).

På det psykologiske plan går talenter fra at være barn, komme ind i ungdommen til at blive voksen. I overgangen fra barn til ung oplever talenterne en række spørgsmål og krav de skal leve op til. De skal nu omgås venner på en ny og mere moden måde og de skal forholde til sig det andet køn. De skal her skabe deres egen identitet og løsrive sig fra forældre og andre voksne. I sammenhæng med det psykologiske niveau ændrer det sociale niveau og talenternes relationer sig også. I barndommen er det således forældre og søskende der opleves som de mest indflydelsesrige personer i talentets liv. I ungdommen bliver vennerne og træneren mere indflydelsesrige og fylder mere i talenternes hverdag, mens forældrenes rolle bliver mindre. I voksenlivet spiller træneren fortsat en stor rolle, mens eventuel partner og egen familie kommer ind i billedet. Talenternes relationer ændrer sig således gennem de forskellige faser, og har indflydelse på, hvordan talentet klarer transitionen til næste stadie. Kvaliteten af talentets relationer bliver således også betydningsfuld (Wylleman & Lavallee, 2004).

Uddannelsesmæssigt sker der ligeledes en række overgange gennem talenternes liv. Første transition er fra folkeskole til ungdomsuddannelse eller gymnasial uddannelse. I denne overgang oplever talenter typisk et øget skolemæssigt niveau, ligesom de står overfor en række muligheder og valg som skal træffes. Denne overgang vil ligeledes betyde udskiftning i omgangskredsen, da talentet vil møde nye klassekammerater og venner. Den næste transition er til videregående uddannelse, hvor talentet skolemæssigt vil opleve større frihed, hvorfor talenterne her skal være mere personligt involveret i sin uddannelse. Det bliver således talentets egen opgave systematisk at planlægge tiden, således både studier og sport kan hænge sammen. Transitionen til et højere uddannelsesniveau, hvad enten det er til gymnasial eller videregående uddannelse, opleves af talenter som en betydelig stressfaktor, og er derfor en vigtig transition er være opmærksom på (Wylleman & Lavalley, 2004).

3.2 Håndtering af livet som talent

Omkring puberteten oplever mange talenter at forventninger til dem stiger. På det sportslige niveau stiger træningsmængde og kravene til talenterne bliver større fra trænerens side. Samtidig har talenterne nået en alder, hvor skoledagen bliver længere og lektiebyrden bliver større. Desuden bliver kravet fra vennerne om at være sociale og prioritere tid med dem også større. Derfor er det i denne fase relevant, at talenterne begynder at tilegne sig life skills. Life skills defineres som de færdigheder som er vigtige for, at kunne håndtere livet som talentfuld sportsudøver (Henriksen & Larsen, 2016). Team Danmark anbefaler at talenter i puberteten tilegner sig færdigheder indenfor planlægning, commitment, kontrol og accept samt selvbevidsthed. Efter puberteten skal talenter bl.a. lære præstationsfærdigheder som stresshåndtering (Henriksen & Larsen, 2016).

Det grundlæggende i planlægning er, at talenterne lærer at holde styr på hverdagen, ugen og generelt sæsonen. For at få en sammenhængende hverdag er det nødvendigt at komme ordentlig tid i seng, spise på de rigtige tidspunkter og finde tid til lektier og skolearbejde på de rette tidspunkter, ligesom det handler om at kunne prioritere og træffe til og fravalg. Det handler således om, at skabe balance mellem sport og det øvrige liv (Henriksen & Larsen, 2016).

Commitment handler om talenternes motiver og drivkraft i sporten. Når talenterne kender deres egne motiver og ved hvad der driver dem, har de en fordel når de oplever modgang. Det kan være svært i perioder hvor der eventuelt er modstridende motiver. Måske vil talenterne gerne klare sig godt i både skole, socialt og i sporten. Her er afklaring omkring drivkraften i sporten vigtig, og det er derfor vigtig at snakke med talenterne om, hvad deres motivation er og hvordan deres commitment kommer til udtryk i forskellige situationer. At nedskrive konkrete handlinger til specifikke situationer der afbilder commitment for talentet, kan være en god måde at arbejde med dette (Henriksen & Larsen, 2016).

I sport er der mange faktorer som har indflydelse på om man klarer sig godt, vinder eller taber. Når talenterne når en vis alder, er det vigtigt at de arbejder med kontrol og accept. Man skelner her mellem faktorer som man kan påvirke og faktorer man ikke kan påvirke. De faktorer som kan påvirkes skal talentet så vidt muligt forsøge at opnå fuld kontrol over og holde fokus herpå, men talentet skal stræbe efter at acceptere de faktorer som talentet ikke selv kan påvirke og ikke bruge mentalt energi og fokus herpå (Henriksen & Larsen, 2016).

Det er desuden vigtigt at talentet udvikler selvbevidsthed. Selvbevidsthed handler om at kende sig selv, sine reaktionsmønstre samt styrker og svagheder. Et selvbevidst talent forstår, hvordan han eller hun reagerer i modgang og under pres, og forstår at fejl og modgang er en del af læringsprocessen. Dette kan arbejdes med, ved at skabe situationer til træning, hvor modgang fremkommer. Her bliver opgaven at snakke med talenterne om, hvordan de oplevede modgangen og hvordan de reagerede på den (Henriksen & Larsen, 2016).

Efter puberteten er det vigtigt at talentet lærer at arbejde med stresshåndtering, da det er afgørende for at præstere. Det er dog forskelligt i hvor høj grad talentet påvirkes af pres og forventninger og det er forskelligt fra talent til talent, hvordan god stresshåndtering kommer til udtryk. Som træner kan man bl.a. arbejde med stresshåndtering ved at opstille situationer til træning, som simulere modgang. Her kan man derefter sammen med talenterne reflektere over, hvordan de oplever det og hvad de gør for at håndtere det (Henriksen & Larsen, 2016)

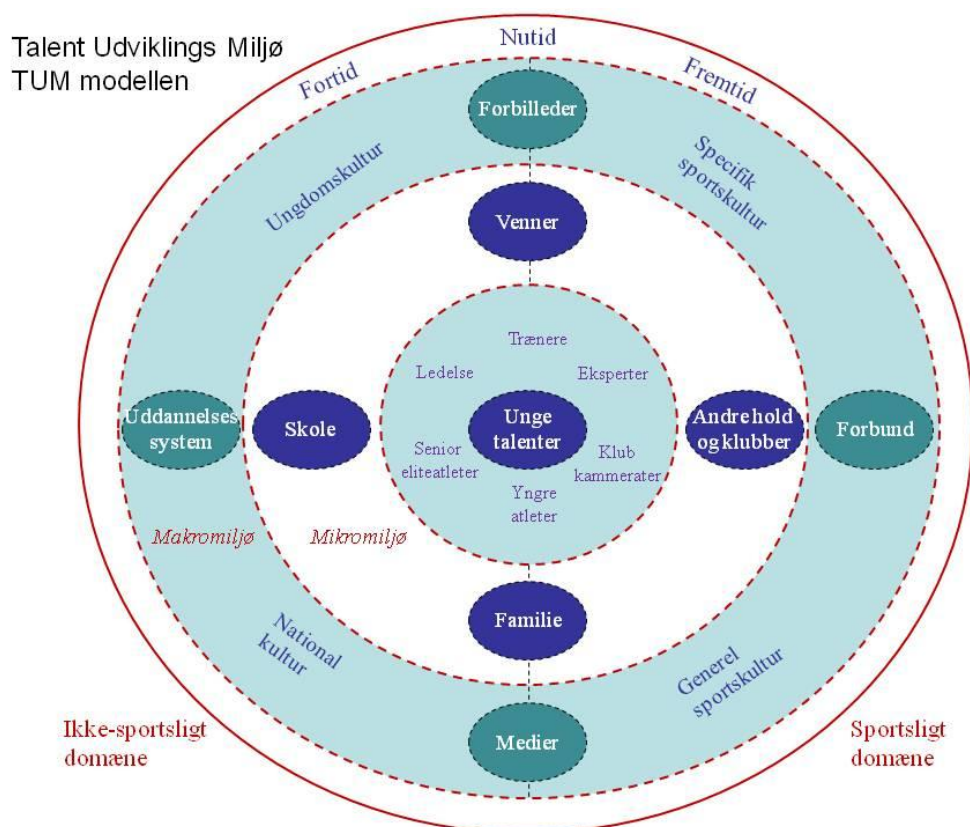
Udviklingen af Life skills og stresshåndtering er afgørende for at talenterne lærer at håndtere en presset hverdag med forventninger fra mange sider. Det handler således om at skabe et liv med plads til sporten, men hvor der er balance mellem sport og det øvrige liv. Senere i karrieren vil talenterne møde endnu højere krav, og udviklingen af life skills danner fundamentet for at kunne håndtere disse.

3.3 Succesfulde talentudviklingsmiljøer

I arbejdet med frafald er det ligeledes interessant, hvordan miljøet påvirker talenterne og hvordan miljøet både kan være med til at fastholde de unge, men også kan gøre af talenterne falder fra.

Henriksen har udviklet en model, talentudviklingsmiljø-modellen, som illustrere at talentudviklingsmiljøet er et system med en række strukturer og elementer. Miljøet er opdelt i to niveauer; mikro og makro. Mikro-miljøerne er de nære miljøer, hvor talentet tilbringer sin dagligdag, og dækker over klub og træning, skole, venner og familie. Makro-miljøet er det bredere miljø, som har indflydelse på talentets udvikling, men ikke direkte er i kontakt med talentet. Dette kan være forbund, uddannelsessystemet, medier m.m. Både mikro- og makroniveauet indeholder altså det sportslige og ikke-sportslige domæne (Henriksen,

2011). Centrum for mikromiljøet er i denne opgave Fredericia Eliteidræt, og indeholder morgentrænere talenter fra andre idrætter, fysioterapeuter, sportsp psykologiske konsulenter m.m. Miljøet i klubberne, blandt vennerne og i skolen har dog ligeledes indflydelse på talenternes fastholdelse og frafald, hvorfor hele miljøet omkring talentet bliver interessant. Talentudviklingsmiljømodellen er illustreret nedenfor.

Figur 1 - Talentudviklingsmiljø-modellen

Henriksen har i sit studie af tre succesfulde skandinaviske talentudviklingsmiljøer fundet en række fælles træk, som er kendetegnende for succesfulde talentudviklingsmiljøer. De ti kendetegn for et succesfuldt talentudviklingsmiljø er således; 1) *støttende træningsgrupper*, 2) *nære rollemodeller*, 3) *åbenhed og videndeling*, 4) *sportsmål støttes af det omgivende miljø*, 5) *udvikling af personlige egenskaber*, 6) *træning der skaber bred basis*, 7) *plads til det frie initiativ*, 8) *langsigtet udvikling*, 9) *integrerede indsatser mellem skole, sport, familie m.fl.* og 10) *stærk og sammenhængende gruppekultur* (Henriksen, 2011).

Med *støttende træningsgrupper* får talenterne mulighed for, at blive inkluderet i et fællesskab, hvor kommunikationen er opbyggende og støttende, og talenterne får kammeratskaber på tværs af færdighedsniveau. Desuden bliver individuelle programmer koordineret med en gruppe, således talenter ikke bliver skilt fra kammerater og skal træne alene, og dermed kan miste motivationen. *Nære rollemodeller* er kendetegnet ved at talenterne i miljøet har ældre udøvere at lære fra og se op til. Ved *åbenhed og videndeling* for-

stås at trænere og talenter er åbne overfor at dele viden og samarbejde med andre og ikke kun er sig selv nærmest. At *sportsmål støttes af det omgivende miljø* er væsentligt, da det giver talenterne mulighed for at fokusere på sporten. Her har skole, venner og familie forståelse for talenternes mål og fokusering på sporten. Med mulighed for *udvikling af personlige egenskaber* tilegner talenterne sig færdigheder, som også er relevante i andre sammenhænge. Talentet bliver således set som et helt menneske, som ikke kun skal fokusere på sporten. *Træning der skaber bred basis* er kendetegnet ved, at talenter tidligt har mulighed for at dyrke flere sportsgrene, og at der senere ligges vægt på, at integrere andre former for sportsgrene i den daglige træning. Med *plads til det fri initiativ* har talenterne mulighed for, at selvtræne og selv tage initiativ til at træne. Dette fordrer at eksempelvis tilgængelighed af faciliteter. *Langsigtet udvikling* er kendetegnet ved at træningen er alderstilpasset og at tidlig succes ikke er afgørende. For at talenterne oplever sammenhæng i hverdagen er *integrerede indsatser* og samarbejdet mellem skole, sport og familie afgørende. Det er her afgørende at talenterne ikke oplever interessekonflikter og manglende kommunikation. Slutteligt er en *stærk og sammenhængende gruppekultur*, hvor værdier og handlinger stemmer overens, afgørende. Dette er således med til at skabe fælles retning i miljøet (Henriksen, 2011).

4.0 Analyse

Analysen er delt op i tre niveauer; organisatorisk niveau, gruppeniveau og individniveau. Det organisatoriske niveau indeholder overordnede strategier og prioriteringer samt strukturelle tiltag omkring uddannelse og sport. Gruppeniveauet har to dimensioner; hvordan gruppen fungerer internt og hvordan grupperne samarbejder på tværs. Gruppeniveauet dækker over de nære miljøer som sport, herunder træner og holdkammerater, skole og uddannelse samt venner og familie. Individniveauet beskæftiger sig med talenternes psykologiske jeg og hvordan de eksempelvis oplever pres, forventninger og afsavn.

Der vil under hvert niveau inddrages udsagn, som beskriver talenternes perspektiver på frafald og fastholdelse i elitesporten. Analysen er på den måde todelt, hvor den både beskæftiger sig med årsager til frafald og årsager til fastholdelse. Dette valg er truffet, da frafald og fastholdelse er to sider af samme sag, og at årsager til fastholdelse i lige så høj grad kan bruges i arbejdet med frafald.

4.1 Organisatorisk niveau

Følgende afsnit vil beskæftige sig med talenternes perspektiver på, hvordan miljøet omkring dem fungerer på det organisatoriske og strukturelle plan. Her vil der fokuseres på sammenhængen mellem skole og sport samt hvordan strukturen omkring træningen og klubben har indflydelse på frafald og fastholdelse.

4.1.1 Sammenhæng mellem skole og sport

Talenterne oplever overordnet at sammenhængen mellem skole og sport fungerer. Specielt samarbejdet mellem skole og sport i talentklasserne på Ullerup Bæk skolen beskrives som positivt. Talenterne fortæller hvordan talentklasserne var bygget op omkring, at de fik færre lektier for, og er at der blev taget hensyn til deres sport. Det er dog ikke noget der går udover det faglige niveau:

"[...] Jeg synes heller ikke man kom bagud hvis man kan sige det sådan, ved ikke at være der. Fordi det gjaldt alle i klassen, og du kunne se det på eksempelvis karaktererne, så kunne man se de faldt ikke ift. de andre klasse, ved at vi ikke var der. Så det fungerede rigtig godt med de to ting"

Et andet talent peger på, at det at morgentræningen i talentklasserne erstatter undervisningen giver mere overskud. På forskellen mellem gymnasium og folkeskole forklarer talentet således:

"Jeg synes den største forskel det er, at i folkeskolen der erstattede morgentræning undervisningen, hvor at i gymnasiet der kommer det oveni. Og det tror jeg er rigtig hårdt"

Det er da også i gymnasiesammenhæng at talenterne oplever de største strukturelle udfordringer ift. at få skole og sport til at hænge sammen. Et talent fortæller således, hvordan skoleidrætten har været årsag til problemer:

"Der har da været en del udfordringer. Specielt med at skoleidrætten har lagt samme dag som morgentræningen. Og det har betydet, at når jeg har haft morgentræning og aftenræning, og også idræt, så er det tre træningspas om dagen"

En anden udfordring ift. skoleidrætten er, at fysiske tests af og til har lagt samme dag eller dagen før en kamp, hvilket påvirker talenternes indsat i skoleidrætten. Et andet område, hvor talenterne oplever forskel mellem folkeskole og gymnasium er i koordinering mellem afleveringer, konkurrencer og stævner:

"Det havde vi jo i folkeskolen. Der havde vi sådan en ordning med, hvor alle elever eller talenter de skrev deres årsplan ind, hvornår de var mest presset og hvornår de havde mest fri, hvor lærerne så tog højde for det. Men det gør de ikke i gymnasiet"

Det er altså tydeligt at talenterne oplever en bedre sammenhæng mellem skole og sport når de går i talentklasserne på Ullerup Bæk skolen end når de går i gymnasiet. Strukturelle problemer mellem skoleidræt og øvrig træning overbelaster talenterne, ligesom der i gymnasiet ikke planlægges ud fra talenternes årsplan ift. konkurrencer og stævner.

4.1.2 Struktur omkring klub og træning

Talenterne oplever strukturen omkring træning som en væsentlig årsag til frafald. Et talent oplevede, at de ikke havde en fast træner i klubben, hvilket var medvirkende til mistende motivationen:

"[...] der var ikke nogen fast træner i den periode, hvor det var jeg valgte at stoppe. Så der var ikke ligesom nogen der fik mig til at blive. Der var ikke nogen træner der kunne ligesom sige "Ej, bliver du ikke lige, fordi du gør en god forskel for holdet", det var der ikke. Derfor tænkte jeg bare, at nu gad jeg ikke mere. Gad ikke at finde mig i det der dårlige miljø der var der. [...] Det var bare, træneren, det var lige sådan hvem der lige var der kunne tage træningen. Der var ikke nogen specielle trænere til at træne de enkelte hold".

Det er altså helt tydeligt, hvordan manglende struktur omkring hvilke trænere der har ansvaret for det enkelte hold i klubben var med til at gøre, at talentet følte at miljøet var dårligt og dermed stoppede.

En anden strukturel udfordring er, at der i morgentræningstilbuddet ikke udbydes idrætsspecifik træning til alle talenter. Et talent fortæller således, hvordan hun følte der var manglende viden og kompetencer omkring styrketræning i hendes sportsgren:

"Og så fordi jeg føler lidt at, hvad hedder det, Fredericia Eliteidræt, det er jo meget centreret omkring håndbold og fodbold og sådan noget. Hvor at [sportsgren udeladt][...], at det var bare fysisk træning.[...] Og der følte jeg bare der var mere viden omkring håndbold og sådan noget, eksempelvis."

Talentet har forståelse for, at der ikke kan fokuseres lige meget på alle sportsgrene, men den manglende viden omkring netop hendes sportsgren var afgørende for valget om at fravælge morgentræningstilbuddet.

Et sidste strukturelt problem ift. talentudviklingen kan være, hvis klubberne ikke arbejder med individet i centrum.

"[...] jeg tror jeg snakker for mange når jeg siger, at der er ikke nogen der kommer for holdet [..]Jeg kommer jo for mig"

Dette fokus på klubben og holdet, gør at talentet føler sig glemt, hvilket opleves som demotiverende. Det er således afgørende, at talenterne føler sig prioriteret før holdet og klubben, og at klubben anerkender at talenter i første omgang kommer for sin egen skyld.

Det er altså afgørende for talenterne, at der er en fast struktur omkring træningen, hvor træneren er fast og kan være med til at fastholde dem i miljøet. Når træneren er skiftende opleves miljøet af talenterne desuden som dårligt og useriøst. Udfordringen for klubberne bliver således at finde en fast struktur, hvor talenterne oplever at det er den samme træner, der dukker op til træning hver gang. Desuden kan mang-

lende viden omkring specifikke sportsgrene, være med til at talenterne ser morgentræningstilbuddet som overflødig, ligesom et manglende fokus på det enkelte individ gør at nogle talenter føler sig glemt.

4.2 Gruppeniveau

Følgende afsnit vil indeholde en analyse af talenternes oplevelser af mikro-miljøerne; sporten, skolen og familie og venner. Sporten indbefatter her træner og holdkammerater mens skolen dækker over lærere og klassekammerater.

4.2.1 Sporten

Kendetegnende for alle talenter er, at de nævner anerkendelse, konstruktiv feedback, støtte og tryghed som afgørende faktorer for at de skal udvikle sig og trives i et miljø. Desuden oplever talenterne det som væsentligt at træneren tænker hele vejen rundt om atleten. Forståelse fra trænerens side ift. prioritering af skole, venner og eventuelt job er afgørende for, at talenterne kan få hverdagen til at hænge sammen. På spørgsmålet om, hvad der skal til for at trives i et miljø svarer et talent således:

"Jamen det er, at man får ros når man gør det godt. Og når man får at vide, hvad man skal gøre bedre. Det er vigtig man ikke bare høvler ned for at høvle ned. Og bare rose for at rose. Men at det sådan er noget man kan bruge til noget. Så man ligesom ved, at det er rigtigt det man siger."

Et andet talent tilføjer, at det er vigtigt med personlig interesse og engagement fra træneren, og at det ikke altid er det han oplevede i klubmiljøet:

"Et godt talentmiljø, det vil så nok være, hvor træneren er meget engageret i dig. Altså de tænker på dig, de sådan, ikke bare sådan, hvis du er ved at gå kold i din sport, at de ikke bare sådan lader dig falde ud[...] Og hvor at miljøet, hvor trænerne snakker ordentligt til dig, og ikke bare behandler dig som en eller anden tilfældig en, du ikke bryder dig om. Men at de virkelig sådan synes du skal have det godt, der hvor du er. Fordi det har jeg da oplevet nogen gange, at det var da ikke ligefrem det bedste sted man var"

Personlig interesse fra træneren får talenterne til at føle sig vigtige og velkomne og gør at de føler de bliver set. Et talent fortæller således, hvordan en træner i en ny sportsgren engagerer sig, modsat trænerne i hendes tidligere sportsgren:

"Altså nu har jeg en rigtig god træner, som går op i mig og spørger ind til mig. Det synes jeg er egentlig er virkelig behageligt, og man føler man sådan er med i det. I [sportsgren udeladt] var det meget svært, at få en personlig træner, uden at man skulle give meget af sig selv på en måde. [...] Men her nu, der er det sådan der kom træneren hen til mig og spurgte om [...] han skulle hjælpe mig. Og det synes jeg er helt anderledes på en eller anden måde. At der sådan er nogen der er interesseret i mig."

Udover at trænerens interesse i talentet er afgørende for, at talentet føler sig set og værdsat, nævner et talent desuden vigtigheden af, at få ro og plads til at udvikle sig og lære at mestre en færdighed:

"[...] jeg har brug for fred, jeg har egentlig ikke behov for, at der skal stå tre andre på min plads, som jeg ved jeg skal være bedre end hver gang. [...] og så synes jeg det der at mestre noget, det er spændende. At øve sig i et perfekt skud, eller en aktion [...] jeg kan godt lide at komme til træning og slappe af med det, og der tror jeg også at jeg udvikler mig bedst".

Som kontrast til at talenterne forklarer, at det er afgørende for dem at træneren viser dem personlig interesse og engagement, viser det sig at talenter ikke altid føler de bliver prioriteret. Talenterne i holdsport oplever således, at træningen i klubben ikke er særlig individuelt fokuseret. Et talent forklarer:

"Jeg synes der er for meget fokus på udvikling til næste weekend, hvor der mangler langsigtede mål og individuelle handleplaner, hvor man ligesom går ind og siger "du skal arbejde med det her"."

Et andet talent oplevede, at når der i hans sportsgren var individuel træning i klubben, så skete det kun for et fåtal af spillerne, hvilket gjorde at talentet mistede motivationen og interessen for at deltage.

Forholdet til træneren er altså afgørende for talenterne. En træner der viser dem personlig interesse og engagement er således med til at fastholde dem i sporten. Desuden fortæller talenterne om vigtigheden af at træneren formår at skabe et forum for anerkendelse, konstruktiv feedback og tryghed og ro til at udvikle sig. Et mindre godt forhold til træneren opleves da også som en væsentlig årsag til frafald blandt talenterne. Et talent fortæller, hvordan trænerens valg på baggrund af personlig relation gjorde miljøet uretfærdigt:

"Men de kunne ikke rigtig sådan finde ud af at tage beslutninger på en eller anden måde. Det var meget sådan relationsopbygget, at hvis du havde et godt forhold til træneren, så havde du ekstra muligheder. [...] Og det var også det jeg synes der var så uretfærdigt ved det".

Det er således tydeligt, at det er vigtigt for talentet at træneren i udvælgelsen agerer objektivt. En personlig interesse og støtte fra træneren er altafgørende for, at talentet føler sig set og værdsat, men det må ikke påvirke trænerens valg i konkurrencesituationer.

En anden vigtig årsag til fastholdelse og skabelse af det gode miljø er, at man er i stand til at skabe et godt fællesskab. Et talent fra holdsport svarer følgende på spørgsmålet om hvad der kendetegner et godt talentmiljø:

"Jamen der vil jeg beskrive det som nogen der har det sjovt sammen. Måske endda har et fælles mål. Og det er igen at komme ud og få succesoplevelser. Altså hvis det er det du går efter sammen".

Fællesskabet er da også en afgørende betydning, når talenter skal fortælle, hvad der motiverer dem ved sport:

"Jamen det var bare det der med, at du er sammen med dine venner i fritiden, uden du skulle til at spørge. Du var altid lige sammen med dem efter, og det skabte et godt fællesskab"

Da fællesskabet er så vigtigt for talenterne, kan et manglende fællesskab derfor også skubbe talenterne i retningen af et frafald. Et talent fortæller, hvordan han til sidst oplevede et manglende fællesskab og hvordan han godt kunne tænke sig, at opbygge en anden relation til kammeraterne end lige den sportslige:

"Der kunne man godt nogen gange savne, eller jeg synes godt nogen gange så kunne man tage på en tur, hvor det ikke handlede om [sportsgren udeladt]. Altså bare for at komme sammen og lære dem (at kende, red.) [...]. Og det synes jeg der manglede måske en del af til sidst i [klub udeladt], det kunne man godt mangle lidt en gang i mellem, at det ikke bare var træning og kamp sammen."

Et andet talent fortæller, hvordan det at hans bedste venner var stoppet med sporten har gjort, at han oplever et manglende fællesskab til træning:

"Jeg synes selv jeg har været meget uheldig, fordi at mange af mine bedste kammerater, de er stoppet [...]. Eller flyttet tilbage hvor de kommer fra. Og det betyder jo, at det er svært at holde kontakten med dem. [...] Jeg kommer jo til træning fordi jeg synes det er fedt, og det sociale samvær betyder noget. Og ja, når de ikke er der, så er det selvfølgelig noget andet"

Fællesskabet betyder meget for talenterne i holdsport, og når gode kammerater stopper eller fællesskabet uden for banen ikke plejes mister de motivationen. Omvendt oplever talenterne et fællesskab på tværs af sportsgrene i miljøet omkring Fredericia Eliteidræt. Et talent fortæller om hvad et godt talentmiljø er:

"Sådan som vi har det nu agtigt. Sådan på en måde, med de her forskellige grene, at man sådan kan møde andre der har det på samme måde som en selv"

Fællesskabet på tværs af sportsgrenene i Fredericia Eliteidræt opleves altså som en ressource. Fællesskabet kan dog også have en negativ indvirkning på talentet under træning. Et talent fortæller, hvordan manglende fokus og seriøsitet fra kammerater til morgentræning påvirkede negativt, og gjorde at talentet ikke fik lavet den planlagte træning. Fællesskabet og de kammerater der er til træning er således både afgørende for, at talenterne fastholdes i sporten men det er også vigtigt for træneren at have fokus på, at fællesskabet kan have en negativ effekt. Det er derfor vigtigt at få opbygget en kultur, hvor der trænes med kvalitet og seriøsitet.

4.2.2 Familie og venner

I håndteringen af en travl hverdag med forventninger fra mange sider og tidspres er forældrene en stor ressource for talenterne. Talenterne mærker bl.a. forældrenes opbakning ved at de bliver kørt til og fra træning. Det er dog lige så meget den emotionelle støtte forældrene giver der betyder noget for talenterne:

"De er jo meget opbyggende altid. Vi snakker meget om [sportsgrene udeladt] der hjemme, også ift. de her overvejelser om, hvad der skal ske. Og der har jeg heldigvis et par forældre som følger rigtig godt med, og er inde i tingene [...]. Og det gør jo, at det er måske det sted jeg har nemmest ved at snakke om, hvad der foregår. Og jeg synes det er godt at få vendt tingene med nogen, også hvis man har nogle overvejelser omkring noget. Så der fungerer de som sparringspartnere"

Forældrenes opbakningen gør helt tydeligt at talentet ikke føler sig alene med de udfordringer der kommer. Det at drøfte overvejelser med voksne er en værdifuld ressource for talentet. Et andet talent fortæller, hvordan forældrene også er værdifulde ift. at hjælpe med at håndtere og planlægge en presset hverdag:

"Min mor hun er virkelig god til at hjælpe mig med det (at planlægge, red.). [...]nogen gange så blev det rigtig hårdt, og så kunne jeg ikke finde ud af, hvad jeg skulle lave og om jeg skulle lave lektier nu eller om det var nu jeg skulle træne, og hvad der passede bedst. Og så satte vi os altid ned en aften og så lavede vi sådan et skema [...]."

Talentet udtrykker således, hvordan det af og til kan være svært at planlægge og prioritere hverdagen, og at forældrenes hjælp er gavnlig. Talenterne udtrykker desuden alle sammen at forældrene bakker dem op i deres sport, men også at forældrene fortæller dem at de kun skal dyrke sporten så længe de selv synes det er sjovt. Et talent eksemplificere:

"Min far har været en stor hjælp i bl.a. også at sige "at selvfølgelig skal man gøre det godt, men det er også vigtigt at du stadigvæk nyder det."

Forældrene kan ligeledes være en stor støtte i forbindelse med konflikter. Et talent har oplevet, hvordan andre forældre var anledning til mange konflikter i miljøet:

"Altså der har været rigtig mange problemer med forældre. Ikke mine forældre overhovedet, fordi de har heller ikke ville op og skændes, men de har også været nødt til at tage nogle kampe nogen gange."

Talenterne oplever således egne forældre som opbyggende, og forældrenes betydning ift. at få hverdagen til at hænge sammen og agere som sparringspartnere er afgørende. Forældre til andre børn kan være med

til at skabe et dårligt miljø omkring sporten og her har egne forældre ligeledes en vigtig rolle i at opbakke talentet.

En anden faktor, som talenterne påpeger som stressende er den manglende forståelse for sporten blandt vennerne. Nogle talenter oplever, at vennerne har svært ved at forstå, hvor mentalt krævende sporten kan være. Vennerne forstår ikke altid når talenterne eksempelvis har brug for at slappe af på en friaften og ikke kan tage med til fester. Andre oplever at vennerne har god forståelse for, at talenterne ikke altid kan være sammen i fritiden. Et talent fortæller ligeledes hvordan venner uden for sporten kan være en ressource:

"Fordi jeg føler sådan det var rart at have noget det ene sted, og noget det andet sted. Sådan at når man var der, i skolen og til fodbold, så var det det her man var, så var man ligesom i en kreds og når man var sammen med de andre så var det lidt noget andet det handlede om. [...] Men det var rart nogen gange at man kunne snakke om det ene med de andre."

Talentet oplever således at forskellige vennekredse, i og uden for sporten, giver en alsidighed og giver mulighed for at udvikle identiteter flere steder. Han giver ligeledes udtryk for, at i svære perioder i sporten kan det være rart at have venner, som man ikke nødvendigvis skal diskutere sport med. Talenterne oplever således at venner uden for sporten kan have både negative og positive sider. På den ene side kan vennerne uden for sporten mangle forståelse for at sporten kræver tid og mentalt fokus, men omvendt giver de også en mulighed for at koble af fra sporten, og snakke om noget andet, og på den måde være en aflastning.

4.2.3 Skolen

Alle talenter er enige om, at det miljø der bliver skabt i talentklasserne på Ullerup Bæk skolen er godt og er med til at udvikle dem fagligt. Et talent fortæller, hvordan klassen var velfungerende og at lærerne havde god forståelse for, at sporten også skulle prioriteres:

"Jeg tror også det var den klart mest velfungerende klasse af alle. Vi nåede mest, men vi havde ikke så mange lektier og afleveringer. Og hvis vi havde så var lærerne meget forstående overfor, at jeg skal noget i weekenden."

Talenter oplever således at lærerne i talentklasserne havde en god forståelse for, at sporten kræver tid. Det var dog ikke kun lærerne der havde denne forståelse:

"Jamen jeg synes jo, at i eliteklassen der kommer alle jo med en forståelse for, hvad elitesport er. Og en forståelse for, at man har en presset hverdag. Og sådan noget med, at gå i byen og de ting der, det var ikke udbredt i min klasse, overhovedet."

Forståelsen fra klassekammeraterne er således god i talentklasserne, og de kan i klasserne også hjælpe hinanden med, at undgå at blive fristet af eksempelvis at tage i byen. På den måde fastholder talentklasserne talenterne i sporten. Sammen forståelse mangler i gymnasieklasserne. Et talent fortæller:

"Jamen det er at, udover du lige pludselig bliver en gruppe som måske pacer hinanden lidt til at holde fast i elitesporten. Det gør man jo ikke på samme måde i gymnasiet, fordi der pacer det jo lidt den anden vej.[...] så jeg tror at ift. at holde fast i sporten, der er eliteklassen et godt miljø at være i. [...] Alle de andre har garanteret også nogle af dine problemer. Så det bliver ligesom et fællesskab."

Fristelserne fra klassekammeraterne er således mindre i en talentklasse, og det at talenter omgås andre som er i samme situation skaber et godt miljø, hvor man også kan bruge hinanden til at snakke om problemer. Skolefagligt er talentklasserne også med til at skabe et miljø, hvor man vil blive bedre, fordi alle er konkurrencemindet. Et talent fortæller således på spørgsmålet om man udviklede sig mere i talentklasserne:

"Ja det gjorde det, fordi så fx. så trak man hinanden op. Altså man ville super gerne have den bedste karakter og man vil super gerne være den der er den bedste og bedst til alt muligt. Og der kan man sige, det var rigtig vigtigt at der var andre der kæmpede for det".

Talenterne oplever således, at når klassekammeraterne ligeledes gerne ville gøre det godt, så skaber det et miljø, hvor man arbejder for at blive bedre. Talenterne fremhæver dog også et par områder, hvor talentklasserne har sine begrænsninger. Et talent oplevede, hvordan talentklasserne af og til kunne være isoleret fra de øvrige klasser:

"Jeg synes godt det kunne være lidt isoleret på en eller anden måde. Altså jeg går rigtig meget op i min sport, men jeg går også meget op i mine venner og sådan, så det kunne godt være lidt isoleret.[...] der var t-klassen helt vildt isoleret fra de andre, som gik meget mellem hinanden."

Talentet oplevede således, at der ikke blev skabt så mange relationer på tværs af klasserne, og at det var med til at isolere hende fra vennerne i de andre folkeskoleklasser. Generelt opleves talentklasserne dog meget positivt, og alle talenter udtrykker at de er med til at skabe forståelse fra lærere og klassekammerater, og fastholder dem i sporten.

I gymnasiet oplever talenterne som nævnt mindre forståelse fra klassekammerater, som trækker i talenterne for at få dem med til fester m.m. Talenter oplever dog også manglende forståelse fra lærerne. Et talent fortæller:

"Jeg tror faktisk ikke jeg har været så hårdt ramt af det, men jeg ved at der er nogle som har måtte vælge sport fra engang i mellem, fordi lærerne de ikke ville give fri eller rykke en aflevering til eleven. Og det synes jeg egentligt er at modarbejde eleven."

Det lader således til, at talenter primært i gymnasiet oplever manglende forståelse fra lærere og klassekammerater. Talentklasserne i folkeskolen er således med til at fastholde talenterne i sporten, da de her møder andre ligesindede og lærere som forstår dem. Sammen forståelse mangler i gymnasiet, hvilket trækker talenter i retning af andre ting end sporten.

4.3 Individniveau

Følgende afsnit vil beskæftige sig med, hvordan talenter oplever forventningspres, afsavn af venner og familie samt mistet personlig motivation.

4.3.1 Forventningspres

Talenterne oplever gennem sporten et forventningspres. Dette pres kommer dels fra talenterne selv, men også fra trænere, holdkammerater m.m. Et talent fortæller om at forventningspreset for vedkommende var en stressfaktor:

"Puha, for mit vedkommende var det nok endda skidt. [...] Hvis jeg havde spillet en rigtig skidt kamp, fordi jeg følte især også at andre forældre eller andre trænere, det modsatte hold, alle dem der var der, alle dem der så det, de tænkte ej nu er man ikke god nok"

Det er altså tydeligt, at forventningerne kan være svære at håndtere, og at i visse situationer kan disse forventninger føre til negative tanker. Talentet forklare videre, hvordan succesoplevelser i sporten betyder meget for at holde humøret og gejsten oppe:

"Det var klart mest i fodbold. Og det var også det der gik mig allermest på. Fordi man jo selvfølgelig gerne vil gøre det godt og fordi den der succesoplevelse, den gjorde bare så meget. Fordi ens næste uger kunne være reddet [...]."

Et andet talent forklarer, hvordan der er forventninger fra mange sider, fra både skole, sport, familie og venner. På spørgsmålet om, hvorvidt håndteringen af de mange forventninger er mentalt krævende svarede talentet således:

"Ja det tror jeg faktisk er næsten den hårdeste del. Fordi at sådan en træning i dag, den tager to timer. [...] Men så fylder det i hovedet, både før og efter. [...] Og det er også den del som jeg tror der er mange der ikke

forstår. Også venner og sådan. At det kræver meget mentalt at skulle præstere. Når man så ikke er der, så er man der alligevel et eller andet sted"

De mange forventninger er altså en stressende faktor, og talenter oplever både forventninger fra sporten, men også forventninger til at præstere i mange andre sammenhænge end sporten. Forventningerne kommer både fra talenterne selv, men også i høj grad fra trænere, holdkammerater og skolelærere. Et talent fortæller, hvordan det at skulle begynde i gymnasium, hvor der kommer flere lektier og nye venner, og dermed nye forventninger, var afgørende ift. valget om at stoppe med sporten:

"Det var også det der med at man nu skulle starte et helt nyt sted igen, et tredje sted. Og man kan sige igen, det der med at der var flere lektier. Men det var også lige så meget det der med at, jeg synes heller ikke altså, det var også rart at når man ligesom startede på noget nyt, så er det måske også rart nok nogen gange ligesom at ligge en pause lidt til noget andet. Fordi jeg har jo stadig venskaberne derude, det går stadig rimelig godt. Men det var måske også rart ikke at have så mange bolde i luften, hvis man kan sige det sådan"

Det er altså tydeligt at talentet ser overgangen til gymnasium, hvor nye indtryk, større forventninger fra lærere og eventuel udskiftning i vennekreds, som svær. Det er mentalt krævende at holde mange bolde i luften, og for talentet her var det afgørende for frafaldet fra sporten. Talentet udtrykker, at mere fleksibilitet omkring træningsmængde havde været en fordel i denne situation.

I håndteringen af det forventningspres talenter oplever, har forældrene en vigtig rolle. Flere talenter påpeger, at de i mentalt krævende situationer snakker med forældre om, hvordan de skal håndtere modgangen og om at sporten først og fremmest skal være sjovt at gå til. Generelt oplever talenterne at de langt hen af vejen kan håndtere det pres de udsættes for. Et talent forklarer, hvordan han oplever at de ting han har lært i forbindelse med elitesporten også kan bruges i andre sammenhænge:

"Og der tænker jeg også at jeg får en hel del med i livet faktisk, af det her. Jeg har haft noget sportspsykologi, og nogle kostordninger, og jeg tror bare den disciplin man får med, også ved eliteidrætten, den er fed at have i mange sammenhænge."

Forventninger er altså mentalt krævende, og gør at talenterne af og til har brug for af koble helt fra. De forventninger talenterne oplever kommer dels fra dem selv, men også fra trænere, holdkammerater, skolelærere og venner. Kendetegnende for undersøgelsens piger, er at de alle fortæller, hvordan forventningspresset primært kommer fra dem selv. Det tyder altså på, at der her er en kønsforskel, hvor pigerne i højere grad føler de skal leve op til deres egne standarder. Talenterne føler de i nogen grad kan håndtere forvent-

ninger, men for nogle er de oplevede forventninger også meget stressende og påvirker deres humør - på den måde kan forventningspresset også gøre af visse talenter falder fra. Ligeledes oplever et talent at de øgede forventninger omkring overgangen til gymnasium, som afgørende for valget om at stoppe med sporten. Omvendt oplever talenterne også, at de høje forventninger gør man lærer ting ved elitesporten, som man kan bruge i livet generelt, ligesom at forventninger fortæller dem, at træneren ikke bare er ligeglade med dem. Forventninger er således ikke udelukkende negativt.

4.3.2 Afsavn til (og fra) familie og venner

Et springende punkt ift. frafald er afsavn til familie og venner. I en presset hverdag, hvor der ikke er meget tid til overs, er det svært at få tid til at se venner. Nogle venner, som talenterne kender gennem sporten, er måske faldet fra og det gør at talenterne mangler dem. Et talent fortæller:

"Så er jeg også i en situation, hvor jeg har mistet mange af mine venner i sporten til andre klubber eller helt frafald. De mangler i min hverdag og træningssituation. Miljøet omkring mig er altså ikke så fedt som det var engang, og det betyder meget for mig"

Talentet mangler altså mange af de kammerater som i første omgang gjorde det sjovt at komme til træning. Det sociale i træningen er vigtigt for talenterne. Det sociale uden for sporten er dog ligeledes vigtigt. Et talent forklarer, hvordan han nogen gange er nødt til at prioritere kammeraterne uden for sporten:

"Og der synes jeg det sociale er vigtigt for mig. Og jeg har også det sociale til min træning, og det er jeg også rigtig glad for, men det er jo også bare vigtigt, der er jo mange af mine kammerater som jeg ikke træner med. Og der synes jeg, at jeg er nødt til prioritere en tid sammen med dem også. Og hvis det så går lidt udover mit overskud, så må det tage lidt fra de fronter hvor jeg er allerbedst med"

Prioritering af venner er altså væsentligt for talenterne, og for nogle kan det være svært at få det til at hænge sammen med en presset hverdag. Et afsavn til vennerne er således en potentiel faktor der udløser et frafald. Et talent som er stoppet i sporten forklarer, hvordan det at have tid til vennerne gør ham mere glad:

"Og så havde jeg ikke tid til at tage ud til venner og være sammen med dem. Det har jeg nu, og det er jeg meget glad for, fordi det gør mig mere glad end jeg var før"

Talentet forklarer dog, at det ikke kun af afsavn til venner. Familien er også vigtig i denne sammenhæng, og det pågældende talent følte ikke han havde tid og overskud til at være sammen med familien. Efter frafaldet fra sporten, kan talentet mærke, hvordan familien er glade for at de nu har mere tid sammen.

"Det vigtigste det vil nok være, at jeg ikke havde ordentlig tid til min familie. [...] Men altså jeg kunne også mærke på mine forældre, de ville jo gerne have jeg var hjemme. Og når jeg var hjemme så udnyttede de tiden så godt som muligt. [...] Min mor siger hele tiden at hun er glad for, at jeg er hjemme fordi vi er meget mere sammen"

Talentet har altså oplevet, hvordan det for forældrene har betydet meget at han var hjemme, og forældrene har således indirekte opfordret talentet til at bruge mere tid derhjemme. Der er således tale om både afsavn fra talentet til familien, men også den anden vej rundt. Talentet oplevede manglende overskud i hverdagen til at bruge tid med familien, men forældrene har ligeledes haft et afsavn til talentet og den manglende tid sammen, hvilket sandsynligvis også har påvirket talentet indirekte.

4.3.3 Personlig motivation

Kendetegnende for de øvrige perspektiver på frafald og fastholdelse er, at de er med til at skabe eller fratage den personlige motivation fra talenterne. Talenterne forklarer således, at de først og fremmest dyrker idræt fordi de synes det er sjovt:

"Det handler ikke om at træne mest, men om at træne så meget som muligt, så længe man har det sjovt. Og så længe man har det godt. [...] Det er også det råd jeg har givet nogen af mine venner. Jeg siger altid til dem at hvis du har det sjovt, så tag mere, men lige så snart du overvejer eller bliver i tvivl eller der går lidt af det, så træk enten lidt tilbage eller stop der."

Det handler først og fremmest for talenter om, at det skal være sjovt at gå til sport. Hvad der gør sport sjovt og interessant er forskelligt, men fælles for alle talenterne er at de udtrykker at det skal være sjovt at gå til sport. Den personlige motivation handler dog for talenterne også om at blive bedst og opnå noget med deres sport, ligesom det at mestre forskellige færdigheder opleves som motiverende. Når den personlige motivation, hvad enten det handler om fællesskabet eller en drøm om at blive professionel, ikke længere er der, oplever talenterne at de giver afkald på mange ting uden grund. Et talent fortæller:

" Når jeg så står i virkeligheden, har jeg ikke noget sådan mål for fremtiden. Nogen drøm med det her. Og så synes jeg, at jeg giver afkald på mange ting [...]."

Det er altså afgørende for talenterne, at for at de skal bruge så meget tid på sporten og fraprioritere andre ting, så skal sporten give dem værdi. Dette kan være fællesskab, opnåelse af personlige drømme eller andet, men afgørende for fastholdelsen i sporten er, at talenter formår at finde og bibeholde denne personlige motivation.

5.0 Diskussion

I følgende afsnit opholdes rapportens analyse, og dermed resultater, med den udvalgte teori. Diskussionens temaer er udvalgt efter de mest centrale problemstillinger fra analysen. Diskussionens temaer bevæger sig på flere af de tre niveauer; organisatorisk, gruppe- og individniveau, og der vil i afsnittet ikke være en lige så skarp opdeling mellem niveauerne som i analysen. Dette skyldes at de gennemgående tematikker bevæger sig på flere niveauer.

5.1 Sammenhæng mellem sport og skole

5.1.1 Skole-sport-sammenhæng

På et organisatorisk plan oplever talenterne udfordringer med samarbejdet og sammenhængen mellem gymnasium og sport. I folkeskolen, hvor morgentræning erstatter den normale undervisning, opleves sammenhængen rigtig god. Det at morgentræningen i folkeskolen erstatter undervisningen giver mere overskud i en ellers presset hverdag, ligesom at der i folkeskolen bliver koordineret mellem afleveringer og konkurrencer. Modsat opleves samarbejdet mellem gymnasiet og sporten af nogle talenter mere problematisk. Henriksen argumenterer for, at kendetegnende for gode talentudviklingsmiljøer er at indsatserne er integrerede. Uddannelse og sport samarbejder og kommunikerer, og forsøger at skabe synergi for talentet (Henriksen, 2011). I gymnasiet oplever nogle talenter ikke denne synergi. Problemer med at idrætstimer er placeret samme dage som morgentræning gør at talenterne nogle dage skal igennem tre træningspas, ligesom fysiske tests i gymnasiet er placeret samme dag som i klubben, eller dagen før en vigtig konkurrence. I talentklasserne på Ullerup Bæk skolen koordineres afleveringer med talenternes årsplaner, men denne koordinering finder ligeledes ikke sted på gymnasiet. Alt sammen resulterende i, at talentet kan opleve manglende synergi mellem gymnasium og sporten. Det er således afgørende at opkvalificere samarbejdet mellem gymnasium og sporten.

5.1.2 Overgang til gymnasium

Et andet perspektiv på sammenhængen mellem skole og sport findes i overgangen til gymnasium. Et talent fortæller, hvordan overgangen til gymnasium var en afgørende faktor for valget om, at holde pause fra elitesporten, da han ikke følte han kunne fokusere på begge dele. De højere krav fra lærere, øget lektiebyrde og nye bekendtskaber fyldte meget i talentets tanker. Wylleman & Lavalée argumenterer for, at transitioner mellem forskellige stadier er kritiske punkter i et talents sportslige karriere. Succesfulde transitioner er således afgørende for talentets videre færd i sporten. Transitionerne kan skabe personlig og social uligevægt hos talentet, og det er derfor vigtigt at være opmærksom på disse. I følge Wylleman & Lavalée er uddannelsesmæssige transitioner kendetegnet ved, at udfordre talentet på evnen til at håndtere forandring i roller, forventet adfærd og evnen til at indgå i sociale fællesskaber (2004). I denne case er det over-

gangen til gymnasium, som talentet angiver som årsag til den personlige uligevægt. Men overgangen til gymnasium udgør nødvendigvis ikke kun et uddannelsesmæssigt skifte. På det sportslige niveau vil nogle talenter ligeledes opleve at skulle rykke en aldersklasse op, hvor der eventuelt kommer ny træner og holdkammerater. Det bliver derfor en vigtig opgave, at forberede talenterne på overgangen til gymnasiet og den nye hverdag, som af nogle opleves som svær.

5.1.3 Handlemuligheder

5.1.3.1 Koordinering af morgentræning og skoleidræt

En løsning på organisatorisk niveau omkring sammenhængen mellem sporten og gymnasium er først og fremmest, så vidt muligt at undgå at gymnasieidræt og morgentræning placeres samme dag. Dette må både være i gymnasiets og Fredericia Eliteidræts interesse. Gymnasiet vil sandsynligvis opleve en elev, som kan være mere fokuseret og deltagende i idrætsundervisningen, da der dermed ikke er to øvrige træninger samme dag at tage hensyn til. Fredericia Eliteidræt, som arbejder ud fra talentet i centrum, vil opleve at skabe en bedre sammenhængene hverdag for talentet.

5.1.3.2 Årligt møde mellem lærere og trænere

En anden løsning på samarbejdet mellem gymnasium og sporten kunne være, at gymnasielærerne årligt mødes én gang med trænere eller repræsentanter for klubberne. Til dette møde foreslås det ligeledes at Fredericia Eliteidræt er repræsenteret. Her kunne temaet være, at få gymnasium og sporten til at hænge sammen, hvor koordinering mellem vigtige konkurrenceperioder og afleveringer finder sted, ligesom koordinering mellem fysiske test kunne være på dagsordenen. Talentet kunne eventuel kun lave testen det ene sted, og aflevere resultatet det andet sted. Et sådan møde mellem gymnasielærerne og klubberne vil styrke samarbejdet, da der således skabes en direkte kontakt herimellem. At deltage og diskutere samarbejdet mellem gymnasium og sporten vil ligeledes give lærerne et større indblik i talentudvikling og dermed forhåbentlig forståelse for talenternes hverdag. Dette kan være med til både at løse strukturelle problemer, såsom koordinering mellem afleveringer og konkurrencer og fysiske test, men også skabe en øget forståelse for talenternes hverdag fra lærernes side.

5.1.3.3 Inddragelse af klub ved overgang til gymnasium

Ift. overgangen til gymnasium er Fredericia Eliteidræt netop begyndt at organisere et møde med talenterne i 9. klasse, deres forældre og en vejleder fra ungdommens uddannelsesvejledning med henblik på at klargøre talenterne. Her kan talenterne få vejledning omkring ordningerne på ungdomsuddannelserne. Et forslag til optimering af indsatsen mod at forberede talenterne på overgangen til gymnasium, eller anden ungdomsuddannelse, kunne være at inddrage klubben i processen. Det er klubben der repræsenterer talenternes sportslige karriere, og klubben må derfor også have en interesse i, at talenterne får en vellykket transi-

tion til ungdomsuddannelse, da overgangen repræsenterer en risiko for frafald. Et talent udtrykker eksempelvis at mere fleksibilitet ift. træningsmængden i overgangen til gymnasium, kunne have gjort en forskel. Ved at inddrage klubberne bliver der mulighed for at diskutere, hvordan det skal komme til udtryk at klubben for en periode nedsætter forventningerne til talentet. I forlængelse heraf kunne et opfølgende møde et par uger inde i første gymnasieår være en idé. Her kunne der samles op på hvordan overgangen går og hvordan der skal handles fremadrettet.

5.1.3.4 Mentor-ordninger i gymnasiets begyndelse

Et andet løsningsforslag til, at lette overgangen til gymnasium eller anden ungdomsuddannelse kunne være mentor-ordninger. Her kunne talentet i starten af gymnasetiden få tilknyttet et ældre talent, som kan være med til at hjælpe talentet med tvivlsspørgsmål og udfordringer som talentet måtte møde. Derved får talentet en person som selv har været i gennem samme overgang, og som kan støtte og hjælpe dem i overgangsperioden.

5.2 Manglende træningsstruktur og individfokus i klubberne

Talenterne påpeger, hvordan en fast træningsstruktur, hvor det er de samme trænere man møder og det ikke er tilfældigt hvem der træner talenterne, er vigtig for deres fastholdelse. En fast træner giver talentet en følelse af sammenhæng og genkendelighed. Det er således afgørende at talenterne oplever en fast træningsstruktur. Et andet vigtigt punkt for talenterne er, at de føler sig prioriteret. I holdsportsgrene udtrykker nogle talenter, hvordan de ikke er centrum for træningen, men at det er holdet og dets resultater i weekenden som prioriteres. Nogle talenter oplever at de ikke modtager individuel træning i klubberne, og nogle oplever at det kun er de bedste talenter som får individuel træning. Dette går udover klubbernes talentudvikling. Henriksen påpeger, hvordan arbejdet med langsigtet udvikling er afgørende i god talentudvikling. Det er således ikke resultaterne til konkurrencer eller ungdomsmedaljer der er det afgørende. God talentudvikling handler om, at skabe gode idrætsudøvere på den lange bane (Henriksen, 2011). Et talent påpeger ligeledes, hvordan det at forsøge at mestre en færdighed er motiverende, og at det ikke nødvendigvis behøver at handle om at score mange mål og vinde til træning. Henriksen fastslår, hvordan det at skabe et mestringsklima, hvor der er fokus på processen frem for resultaterne, ligeledes er kendetegnende for vellykket talentudvikling (Henriksen, 2011). Det er således afgørende for fastholdelsen af talenter, at klubberne først og fremmest på et organisatorisk plan prioritere et fokus på langsigtet talentudvikling således talentet sættes i centrum og talenterne får en følelse af at de bliver prioriteret og set. Ligeledes er en fast struktur omkring træning og trænere vigtig. På gruppeniveau er det vigtigt, at trænerne skaber et mestringsklima, hvor der er plads til at kunne forsøge at mestre enkelte færdigheder, ligesom et fokus på individuel langsigtet udvikling opleves motiverende af talenterne.

5.2.1 Handlemuligheder

5.2.2 Handleplaner som belønningsmiddel

Fredericia Eliteidræt har ikke direkte indflydelse på den træning klubberne udøver, og hvilken prioritering af talentet de vælger. På et organisatorisk plan kan klubberne dog påvirkes gennem den støtte de modtager. Fredericia Eliteidræt har i øjeblikket udarbejdede handleplaner i kommunens prioriterede idrætter. I disse handleplaner indgår de mål der er opsat for den enkelte klub, og hvordan disse skal realiseres. På baggrund af realiseringen af disse handleplaner modtager klubben en økonomisk støtte. Desto større omfang klubben har realiseret målene, desto større økonomisk støtte modtager klubben. Denne indsats anbefales at fortsættes, da Fredericia Eliteidræt herved kan belønne de miljøer og klubber der udøver god og langsigtet talentudvikling.

5.2.3 Idrætsfond skal støtte god talentudvikling

Fredericia Idrætsfond er en fond, hvor klubberne kan søge om støtte til talent- og elitesporten. Her anbefales det ligeledes, at de klubber der udøver talentudvikling med talentet i centrum belønnes. Det er således de klubber der arbejder med denne tilgang, der i første omgang bør prioriteres af fonden og som skal støttes økonomisk

5.2.4 Kommunestøtte skal øremærkes talentudvikling

Slutteligt kan det eventuelt forsøges af Fredericia Eliteidræt at påvirke Fredericia Kommunes politikere. FC Fredericia og Fredericia HK90 støttes i øjeblikket med 750.000 kr. årligt, med det formål at promovere kommunens sportslige image. Fredericia Eliteidræt har ikke indflydelse på denne aftale, men det kan forsøges at appellere til byrådet om, at en sådan aftale bør indeholde retningslinjer og krav til prioritering af talentudviklingen, herunder at sætte talent i centrum. Således vil fodbold- og håndboldklubben opleve et væsentligt økonomisk incitament for at udøve god langsigtet talentudvikling, med talentet som centrum. Da fodbold og håndbold er store sportsgrene kunne man håbe, at andre sportsgrene ville følge trop, hvis fodbold og håndbold viste sig som gode forbilleder for talentudviklingen i Fredericia Kommune.

5.3 Personlig relation til træner og træningskammerater

Fælles for alle talenterne er, at de oplever det som en styrke, hvis deres træner viser dem personlig interesse og engagement. Det er vigtigt for talenterne at de føler sig set og værdsat, og at de kan snakke på en fornuftig måde med deres træner. Ligeledes udtrykker talenterne, at det er afgørende at man får en personlig relation til de kammerater man træner med. Fællesskabet er afgørende for talenterne, og for mange af dem er det årsagen til de i første omgang startede med idrætten. Henriksen påpeger, hvordan fællesskabet og følelsen af at høre til er kendetegnende for gode talentudviklingsmiljøer. Derfor organisere succesfulde miljøer i høj grad træningen i grupper, hvor talenterne kan træne med deres kammerater. Kommuni-

kationen i disse grupper er støttende og opbyggende (Henriksen, 2011). Ønsket om en opbyggende og konstruktiv kommunikation kommer ligeledes til udtryk i nærværende undersøgelse, hvor talenterne udtrykker at det er vigtigt at blive rost når man gør det godt, men også at få konkret feedback når der er noget man kan gøre bedre.

Det er således afgørende for talenternes fastholdelse, at fællesskabet uden for banen bliver dyrket, ligesom at relationen til træneren er vigtig. Desuden opleves fællesskabet på tværs af idrætterne i Fredericia Eliteidræt som en ressource. Trænerens personlige interesse og engagement i talentet er desuden motiverende og kan fastholde talentet i miljøet. Derudover er det vigtigt for talenterne at træner og holdkammerater agere opbyggende og konstruktivt.

5.3.1 Handlemuligheder

5.3.2 Organisering i grupper

Det er tidligere nævnt, at individuel træning og muligheden for at arbejde med mestring af specifikke færdigheder er motiverende for talenterne. Samtidig påpeger igangværende afsnit, hvordan fællesskabet og kammeraterne i træningen er vigtigt for motivationen. Det anbefales derfor, at den individuelle træning organiseres i grupper. Afgørende er, at talenterne i træningen ikke bliver skilt fra kammeraterne. Dette gælder både i morgentræningen, som organiseres af Fredericia Eliteidræt, men det anbefales ligeledes at denne tilgang gives videre til klubberne.

5.3.3 Hyggeaften for talenter i Fredericia Eliteidræt

Da fællesskabet er så afgørende for talenterne, er en vigtig pointe ligeledes af fællesskabet skal dyrkes. Fredericia Eliteidræt kan primært styre det miljø og det fællesskab som opstår til morgentræningen. En måde at dyrke dette fællesskab på kunne være, at Fredericia Eliteidræt et par gange om året arrangerede aftener, hvor talenterne mødes og laver andre ting end sport. Dette kunne være fællesspisning og andre aktiviteter, hvor talenterne får mulighed for at lære hinanden at kende på en anden måde. Her vil der ligeledes være mulighed for, for træneren at møde talentet uden for sporten og opbygge en anden relation.

5.3.4 Diskutere opbakning og støtte på trænerforums

Slutteligt er en vigtig pointe, at træneren formår at skabe et opbyggende og støttende miljø. Det skal være okay at lave fejl, men den feedback man efterfølgende modtager skal være konkret og konstruktiv. Ligeledes er det vigtigt for talenterne at de får anerkendelse og ros, når de laver noget godt. Det er således en opgave for Fredericia Eliteidræt at pointere dette for de trænere der ansættes. Dette kunne eksempelvis gøres ved at inddrage temaet til et trænerforum, hvor det kunne diskuteres hvordan opbakning og støtte skulle komme til udtryk i de enkelte miljøer.

5.4 Accept og forståelse fra omgivende miljø

Talenterne udtrykker, hvordan forældrene er en stor opbakning og fungerer som støtte og sparringspartnere i svære situationer. Forældrene hjælper i planlægningen af en travl hverdag og giver moralsk opbakning, når der er noget talenterne finder svært. Forældre har en stor indflydelse på talentet og deres accept og forståelse for at elitesport kræver meget tid er vigtig. Ligeledes oplever talenterne at forståelse fra venner, klassekammerater og lærere er afgørende for at man fastholdes i sporten. Desuden kan venner uden for sporten være en aflastning, hvor talenterne kan få et frirum fra sporten. Omvendt kan manglende forståelse og pres fra venner om at deltage i fester trække talentet mod et frafald. Henriksen har i sit studie af succesfulde skandinaviske talentudviklingsmiljøer fundet, hvordan vellykket talentudvikling kræver støtte fra talentets omgivende miljø. Det er således vigtigt at familie, venner og skole bakker talentet op i dets sportslige mål og ikke forsøger at trække talentet i en anden retning (Henriksen, 2011). Talenterne oplever primært manglende forståelse fra venner i gymnasiet. I talentklasserne på Ullerup Bæk skolen oplever talenterne, at vennerne og klassekammerater har bedre forståelse end i gymnasiet, da klassekammeraterne i talentklasserne selv dyrker idræt på eliteniveau. Et vigtigt indsatsområde er således, at styrke forståelsen fra venner og klassekammerater i gymnasiet, således talentet også her vil opleve accept og opbakning fra det omgivende miljø. Ligeledes er inddragelse af forældrene vigtig, da forældre er en vigtig ressource ift. opbakning.

5.4.1 Handlemuligheder

5.4.2 Oplæg fra talenterne

Et forslag til at skabe bedre forståelse blandt klassekammeraterne kunne være at lade talenterne holde et oplæg omkring deres sportsgren, hvordan deres hverdag ser ud, hvilke mål de har for deres sport m.m. På den måde vil klassekammeraterne få et indblik i, hvor meget træning fylder i talenternes hverdag samt se hvilke mål de har, og derfor er nødt til at give afkald på andre ting.

5.4.3 Buddy-ordning

Et andet forslag kunne være at lave en buddy-ordning i klasserne, hvor én klassekammerat hjælper talentet med noter og andre praktiske ting, når talentet er fraværende fra undervisningen. Dette kunne klassekammeraterne gøre på skift, således alle opfordres til at hjælpe. Dette kan måske ligeledes være med til at skabe en større forståelse blandt klassekammeraterne, ligesom talentet måske vil opleve en større opbakning.

5.4.4 Inddragelse af forældre

Fredericia Eliteidræt inddrager i øjeblikket forældrene i workshops omkring styrketræning og lifeskills, ligesom de deltager i et kursus for 9. klasseselever omhandlende familien som team. Forældrene er således i

forholdsvis stort omfang inddraget i talentarbejdet, og det anbefales at denne indsats fortsættes, da forældrenes støtte og opbakning er afgørende for talenter. Gennem kurserne opnår forældrene større kendskab til talentudvikling, og kurserne gør derfor at forældre står i en bedre position ift. at vejlede og støtte talenterne. Anbefalingen er derfor, at inddrage forældrene i så vidt et omfang som muligt.

5.5 Opbyggelsen af lifeskills

Talenterne fremhæver, hvordan det til tider kan være svært håndtere de mange forventninger de oplever. Forventninger kan både komme fra dem selv, men også fra trænere, holdkammerater eller lærere. Nogle talenter oplever det mest er forventninger i sporten der er svære at håndtere, mens andre oplever det som svært at håndtere forventninger fra både venner, lærere og sporten. Team Danmark pointerer vigtigheden af, at talenterne omkring puberteten lærer at håndtere livet som sportsudøver, herunder tilegner sig lifeskills. Lifeskills relaterer sig bl.a. til færdigheder inden for planlægning, selvbevidsthed, commitment og kontrol og accept samt stresshåndtering (Henriksen & Larsen, 2016). Det er altså afgørende at talenterne i regi af Fredericia Eliteidræt, hvor talenter befinder sig i eller lige efter puberteten tilegner sig lifeskills, som de kan bruge både nu og senere i deres sportslige karriere til håndtering af forventnings- og tidspres. Talenterne påpeger ligeledes, at den personlige motivation er afgørende for, at bruge så meget tid på idrætten. Talenterne giver afkald på mange ting, og derfor er det vigtigt at de oplever at sporten har værdi for dem. Team Danmark fremhæver ligeledes vigtigheden af, at talenterne kender deres motiver og drivkraft i sporten, og at det er afgørende i svære perioder at være bevidst herom (Henriksen & Larsen, 2016). Hvad enten den personlige motivation er deltagelse i gode træningsfællesskaber eller en drøm om at blive professionel er det derfor afgørende for talenternes personlige motivation, og dermed fastholdelse i sporten, at der arbejdes med commitment, herunder hvilken drivkraft talenterne har for sporten.

Det er altså afgørende at talenter i og omkring puberteten arbejder med lifeskills og lærer at håndtere livet som talent. Dette vil forhåbentligt gavne talenterne både nu, men også i fremtiden når de vil møde et endnu større forventningspres.

5.5.1 Handlemuligheder

5.5.2 Lifeskills skal indgå i handleplaner for klubberne

På et organisatorisk niveau kan Fredericia Eliteidræt opfordrer klubberne til at arbejde med lifeskills gennem de føromtalte handleplaner for klubberne. Ved at indskrive arbejdet med lifeskills heri, vil klubberne få et økonomisk incitament for at arbejde med lifeskills, ligesom de via handleplanerne vil modtage rådgivning om, hvordan arbejdet med lifeskills kan tage sig ud i praksis. På den måde vil klubberne blive inddraget i arbejdet med lifeskills, og arbejdet vil derfor komme ud i hverdagen, da det er i klubberne talenterne tilbringer det meste af deres tid.

5.5.3 Morgentrænere inddrages i workshops

På gruppeniveau er en anbefaling, at trænerne i Fredericia Eliteidræts morgentræning deltager i workshoppen omkring lifeskills. Dette vil øge trænerens forståelse for emnet, og forhåbentligt gøre træneren i stand til at inddrage det i hverdagen. Fredericia Eliteidræt kan ligeledes forpligte morgentrænerne til, at arbejde med lifeskills i hverdagen. En sådan forpligtigelse kræver dog at trænerne ansættes af Fredericia Eliteidræt. Man kan som træner opstille øvelser som udfordrer talenterne mentalt, ved eksempelvis at simulere modgang. Herefter kan man sammen med talenterne reflektere over og evaluere på, hvordan de håndterede modgangen. På den måde vil talenter blive mere selvbevidste.

5.5.4 Inddragelse af forældre

En sidste anbefaling i arbejdet med lifeskills er fortsat at inddrage forældrene. Som tidligere nævnt er forældrene en vigtig sparringspartner og støtte, og et øget kendskab til emnet blandt forældrene, vil gøre at de bedre kan hjælpe talentet. I øjeblikket deltager forældrene i én workshop omkring lifeskills, ligesom de deltager i et sportspsykologisk kursus omkring familien som team og det anbefales at dette fortsættes.

6.0 Konklusion

Nærværende undersøgelse har haft til formål at undersøge talenterne i Fredericia Eliteidræts perspektiver på fastholdelse og frafald i elitesporten. Dette er undersøgt gennem kvalitative semistrukturerede interviews med udvalgte talenter som enten overvejer eller er frafaldet elitesporten. Undersøgelsen viser en række indsatsområder, som er særligt vigtige at være opmærksom på.

Skole og sport skal hænge sammen for talenterne strukturelt, men også forståelsen for det tids og forventningspres talenterne lider under fra de forskellige aktører i miljøet er afgørende. Her bliver inddragelsen af gymnasielærere en vigtig handlemulighed, ligesom inddragelse af klubben omkring overgangen til gymnasium er vigtig. Desuden kan en mentor-ordning eventuelt støtte og lette overgangen til gymnasium for talentet.

Manglende træningsstruktur og fokus på det enkelte individ i klubberne opleves ligeledes som en faktor der kan udløse frafald. Her kan Fredericia Eliteidræt gennem de opstillede handleplaner, Fredericia Idrætsfond og støtte fra kommunen forsøge at fordrer god talentudvikling i klubberne, ved at belønne dem når de talentudvikler hensigtsmæssigt.

Accept og forståelse fra forældre, venner og klassekammerater er ligeledes et vigtigt parametre. Her anbefales det, at Fredericia Eliteidræt fortsat inddrager forældre i et så stort omfang som muligt. Forståelsen blandt klassekammerater kan forhåbentligt øges gennem oplæg om deres sport fra talenterne selv, samt Buddy-ordninger hvor klassekammerater får ansvaret for at hjælpe talentet ved fravær.

Inkludering i fællesskab, personlig relation til træner og træningskammerater samt opbyggende og konstruktiv kommunikation i miljøet er andre motiverende punkter for talenterne. Det anbefales således, at der i morgentræningen tages udgangspunkt i træningsgrupper i træningen, ligesom det er vigtigt at Fredericia Eliteidræt pointere vigtigheden af opbyggende og konstruktiv kommunikation til morgentrænerne, eksempelvis ved at diskutere emnet på trænerforums. Fredericia Eliteidræt kan ligeledes ved at arrangere hyggeaftener for talenter og trænere dyrke fællesskabet i den enkelte sportsgren og på tværs af sportsgrene.

Slutteligt er opbyggelsen af lifeskills et væsentligt indsatsområde, da talenter oplever en travl hverdag med pres fra mange sider. Her kan Fredericia Eliteidræt sikre arbejdet med lifeskills i klubberne ved at indskrive emnet i klubbernes handleplaner. Desuden kan Fredericia Eliteidræt inddrage morgentrænere i workshops omkring lifeskills, og forpligtige dem til at arbejde med emnet i morgentræning.

Fælles for mange af de foreslåede handlemuligheder forudsætter er, at Fredericia Eliteidræt overtager ansvaret for ansættelse af morgentrænerne. Hvis morgentrænerne skal forpligtiges til at deltage i workshops om lifeskills, benytte lifeskills til morgentræning, deltage i hyggeaftener for talenterne m.m., så forudsætter det først fremmest at morgentrænerne er forpligtiget overfor Fredericia Eliteidræt. I øjeblikket er morgentrænerne ansat gennem samarbejdsclubberne, og de henviser derfor tilbage til klubberne. Det betyder at morgentræningen i lige så høj grad varetager klubbernes interesse. Ved at overtage ansættelsen af morgentrænerne vil Fredericia Eliteidræt derfor sandsynligvis opleve en række fordele. Først og fremmest vil Fredericia Eliteidræt opleve en mere direkte kontakt med morgentræningen, og kan derved sikre at talentets interesser sættes i centrum. Dernæst vil en sådan ansættelse skabe en tættere dialog med morgentrænerne fra Fredericia Eliteidræts synspunkt, og dette kan være med til at skabe en bedre sammenhæng mellem skole og morgentræning. Et sidste perspektiv er derfor, at mange indsatser kan optimeres ved at morgentrænerne tilknyttes Fredericia Eliteidræt, og dette må pointeres som en sidste anbefaling herfra.

8.0 Litteratur

Brinkmann, S. & Tanggaard, L.(red) (2010), *Kvalitative Metoder - en grundbog*, 1.udgave, 1. oplag. Hans Reitzels Forlag

Colin, F. (2013), Videnskabsteori i Thing, L. F. & Ottesen, L. (red.) (2013) *Metoder i idrætsforskning*, Munksgaard, 1.udgave, 1.oplag.

Hansen, J. (2015), Talent - privilegium eller pres? i Rossing, N.N., Ryom, K. & Henriksen, K., *Talentudvikling i sport: reflekterende organisationer, gode teams og stærke atleter*, Aalborg Universitetsforlag, Dansk Idrætspsykologisk Forum.

Henriksen, K. & Larsen, C.H. (2016), Sportspsykologi i Team Danmark, *ATK 2.0 - Træning af børn og unge*, Team Danmark

Henriksen, K. (2011), *Talentudviklingsmiljøer i verdensklasse*, Dansk Psykologisk Forlag A/S

Høyer, K. (2007), Hvad er teori og hvordan forholder teori sig til metode i Vallgård & Koch *Forskningsmetoder i Folkesundhedsvidenskab*, 4. udgave, Gyldendal Akademisk

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009), *InterView - introduktion til et håndværk*, 2. udgave, 2. oplag, Hans Reitzels Forlag

Stambulova, N.B. (2000), *Athletes' crises: A developmental perspective*, International Journal of Sport Psychology, 31, 584-601.

Wylleman P. & Lavallee D. (2004) A developmental perspective on transitions faced by athletes. In: Weiss M (ed.). *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective*, Morgantown, WV (USA): Fitness Information Technology, pp. 503-524.